

Головащенко Ольга Сергіївна

кандидат юридичних наук, с.н.с.,

провідний науковий співробітник

НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрНУ,

НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрНУ

ORCID: 0000-0002-9057-1936

ДО ПИТАННЯ ВЕКТОРУ НАУКОВОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

У роботі розглянуто законодавче закріплення спрямованості держави на розбудову та розвиток дослідницької інфраструктури в Україні. Акцентується увага на важливому завданні сучасної держави — створенні умов для розвитку дослідницьких інфраструктур. Зазначається, що визначення варіантів вирішення проблем та досягнення Україною поставленої мети в умовах воєнного та післявоєнного стану є вкрай необхідним.

Ключові слова: дослідницькі інфраструктури, Європейський дослідницький простір, науково-дослідна діяльність, державна політика.

Holovashchenko Olha

Ph.D, Senior Research Fellow,

Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative

Development of National Academy of Law Sciences of Ukraine,

Scientific Research Institute of State Building and Local Government of National

Academy of Law Sciences of Ukraine

TO THE ISSUE OF THE VECTOR OF SCIENTIFIC DEVELOPMENT OF UKRAINE AND CURRENT CHALLENGES

The work examines the legislative consolidation of the state's focus on the development of Research Infrastructure in Ukraine. Attention is focused on an important task of the modern state — creating conditions for the development of Research Infrastructures. It is noted that the identification of options for solving problems and achieving the goal set by Ukraine in the conditions of war and post-war conditions is absolutely necessary.

Key words: Research Infrastructures, European Research Area, research activity, state policy.

Визначення Україною спрямованості до європейських стандартів, сприяло оновленого розуміння питань розвитку економіки та суспільства, досягнення високого рівня розвитку науки і техніки, розбудови та розвитку дослідницької інфраструктури, яка відіграє вагомую роль у проведенні наукових досліджень.

Метою державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності в Україні, відповідно до статті 45 Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” [1], має бути: забезпечення наукового обґрунтування визначення стратегічних завдань розвитку економіки та суспільства; досягнення високого рівня розвитку науки і техніки; примноження національного багатства на основі використання наукових та науково-технічних досягнень; створення умов для досягнення високого рівня життя кожного громадянина, його фізичного, духовного та інтелектуального розвитку шляхом використання сучасних досягнень науки і техніки; зміцнення національної безпеки на основі використання наукових та науково-технічних досягнень; створення умов для реалізації інтелектуального потенціалу громадян у сфері наукової і науково-технічної діяльності; забезпечення вільного розвитку наукової та науково-технічної творчості; сприяння розвитку наукової і науково-технічної діяльності у підприємницькому секторі; інтеграція вітчизняного сектору наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок у світовий науковий та Європейський дослідницький простір.

Усе це прямо вказує на спрямованість держави на розбудову та розвиток дослідницької інфраструктури в Україні та її інтеграції до світової дослідницької спільноти.

Визначений вектор наукового розвитку та зміцнення українського наукового потенціалу був підкріплений прийняттям Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року, відповідно до якої, розвиток у сфері забезпечення економічної безпеки полягає у підвищенні конкурентоспроможності національної економіки та досягненні визначених за

основними складовими економічної безпеки цільових орієнтирів, що деталізуються конкретними завданнями за основними складовими економічної безпеки [2]. У свою чергу, завданнями у сфері інвестиційно-інноваційної безпеки були закріплені наступні: створення умов для малих та середніх підприємств для інвестування в науково-дослідну діяльність шляхом реалізації заходів з розвитку співпраці науково-дослідного та реального секторів; забезпечення міжнародної співпраці у сфері інноваційної та науково-технічної діяльності, сприяння участі вчених, науковців, малих та середніх підприємств у Рамковій програмі Європейського Союзу з досліджень та інновацій «Горизонт Європа» та інтеграція України до європейського дослідницького та інноваційного простору [3].

Україна забезпечує інтеграцію національного дослідницького простору до Європейського дослідницького простору, відповідно до статті 66 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»[1], шляхом реалізації його пріоритетів, зокрема: 1) підвищення ефективності національної дослідницької системи; 2) оптимізації міжнародної співпраці задля вирішення глобальних викликів, що стоять перед людством; 3) забезпечення участі у рамкових та спільних міжнародних програмах Європейського Союзу; 4) узгодження стратегії створення державних дослідницьких інфраструктур з дорожньою картою Європейських дослідницьких інфраструктур; 5) створення сприятливих умов для мобільності вчених; 6) забезпечення гендерної рівності; 7) повноцінного обміну, передачі та доступу до наукових знань.

З метою створення необхідних організаційних, правових та фінансових умов для розвитку системи дослідницьких інфраструктур в Україні, підвищення їх конкурентоспроможності, а також розвитку сфер наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності в частині доступу вчених до передових дослідницьких інфраструктур в Європейському Союзі, було прийнято Концепцію Державної цільової програми розвитку дослідницьких інфраструктур в Україні на період до 2026 року [4]. Передбачалося, що ця Програма виконуватиметься шляхом внесення змін до законодавства у сфері

наукової і науково-технічної діяльності щодо визначення принципів та особливостей функціонування дослідницьких інфраструктур різних організаційно-правових форм; удосконалення механізму державної підтримки організаційно-правових форм дослідницької інфраструктури. Крім того, передбачалося досягти такого довгострокового результату після закінчення виконання Державної цільової програми розвитку дослідницьких інфраструктур в Україні — забезпечення сталого соціально-економічного розвитку держави та розвитку науки.

Проте, ситуація, що склалася через військову агресію російської федерації проти України, введення на території України воєнного стану, запровадили низку змін у сфері розвитку дослідницьких інфраструктур. З урахуванням ситуації, що склалася, повноцінне дослідження та вирішення теоретичних та практичних проблем, пов'язаних із розбудовою, відновленням та подальшим розвитком дослідницьких інфраструктур у вітчизняній площині на цей час є ускладненим. Саме тому надзвичайно актуальним на сьогодні є визначення варіантів вирішення проблем та досягнення Україною поставленої мети в умовах воєнного та післявоєнного стану, у тому числі підготовки пропозицій та оперативного внесення змін до законодавства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України “Про наукову і науково-технічну діяльність” № 848-VIII від 26.11.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19/conv#n230>.
2. Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021/conv#Text>.
3. Указ Президента України “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 серпня 2021 року "Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року" URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021/conv#Text>.
4. Розпорядження КМУ “Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку дослідницьких інфраструктур в Україні на період до 2026

roku” № 322-р від 14.04.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-2021-%D1%80/conv#Text>.

REFERENCES

1. Zakon Ukrainy “Pro naukovu i naukovo-tekhnichnu diialnist” № 848-VIII від 26.11.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19/conv#n230> [in Ukrainian].
2. Strategiya ekonomichnoyi bezpeky` Ukrayiny` na period do 2025 roku. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021/conv#Text>. [in Ukrainian].
3. Ukaz Prezydenta Ukrainy “Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy від 11 serpnia 2021 roku "Pro Stratehiiu ekonomichnoi bezpeky Ukrainy na period do 2025 roku" від 11 serpnia 2021 roku # 347/2021 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021/conv#Text> [in Ukrainian].
4. Rozporyadzhennya KМУ “Pro sxvalennya Konceptiyi Derzhavnoyi cil`ovoyi programy` rozvy`tku doslidny`cz`ky`x infrastruktur v Ukrayini na period do 2026 roku”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-2021-%D1%80/conv#Text> [in Ukrainian].